

МІСЦЕ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ ЯК РІЗНОВИДУ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Розкрито сутність поняття організації, визначена система управління суб'єктів міжнародного бізнесу, обґрунтовано зміст та сутність понять міжнародні організації та міжнародні компанії, що дозволило встановити процеси їх взаємодії у системі міжнародних економічних відносин.

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність економік країн на сучасному етапі розвитку все більше визначається ступенем її залучення до глобально функціонуючих комплексів, які формуються значною мірою на основі внутрішньофірмового поділу праці міжнародних компаній та їх активних транскордонних операцій. Перехід міжнародних компаній до створення єдиних систем інтегрованого виробництва та прав власності визначається посиленням взаємозалежності країн, появою її нових форм і принципів діяльності [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій, що відображають сучасні тенденції організації міжнародного бізнесу свідчить про широкий інтерес та зацікавленість у вирішенні проблем, які виникають у моделі міжнародних економічних відносин та її суб'єктів діяльності в умовах глобалізації.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Багато аспектів діяльності міжнародних компаній організаційно-економічного характеру висвітлюється у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, але й досі не існує механізму, що дозволяє встановити цілісність їх діяльності з точки зору світогосподарської системи функціонування міжнародних організацій. Тому, основна увага у дослідженні приділена визначенню місця міжнародних організацій як процесу становлення та розвитку міжнародних коопераційних зв'язків підприємств, що на сьогодні свідчить про їх суперечливість та неоднозначність.

Мета статті. Головною метою статті є визначення складових та причин, що зумовлюють взаємодію суб'єктів у процесі інтеграційного співробітництва та відокремлення основних принципів їх міжнародних коопераційних зв'язків.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація світової економіки свідчить про те, що міжнародні економічні відносини вийшли на якісно новий рівень розвитку, а це потребує настільки ж якісно нової системи управління в організаціях, адекватної вимогам глобальної ефективності введення бізнесу, що базується на нових підходах глобального мислення. Особливості глобального мислення можна відокремити такі:

1. Структура глобального мислення включає нове, глобальне бачення проблем, а також припускає нові аналітичні навички і спроможність користуватися новими стратегічними концепціями.
2. Глобальне сприйняття виходить за рамки національного, міжнаціонального і багатонаціонального світу.
3. Наявність певних навичок роботи на світовому ринку, формування яких залежить від спроможності переходити від одних напрямів діяльності до інших, визначаючи найбільш сприятливі цільові сегменти ринку для реалізації потенційних можливостей компаній у світовому масштабі.
4. Головна мета полягає не в обсязі інформації, а в процесах опрацювання даних, у використовуваних системах координат і визначених кутів зору.

Таким чином, саме організація являє собою утворення, що координується з визначеними границями, і функціонує на відносно постійній основі для досягнення загальної мети чи цілей. Визначальна роль у забезпеченні життєздатності організації і досягненні ними своїх цілей належить науці про управління [2].

Теоретичні основи побудови організацій як частини загальної науки про управління розроблялися на стику різних галузей знань – менеджменту, соціології, антропології, психології, юриспруденції. Термін “організація” використовується надто широко, але не рідко тлумачиться суперечливо, тому що в цей термін вкладають різний зміст. Отже, під організацією, слід розуміти систему, що самоорганізується на всіх етапах свого життєвого циклу. Основна задача теорії організації – вивчення впливу, що здійснюють індивідууми і групи людей на функціонування організації, на зміни, що відбуваються в ній, на забезпечення ефективної цілеспрямованої діяльності й одержання необхідних результатів.

У даному дослідженні ми будемо розглядати організацію як процес діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин, як процес визначення раціональних зв'язків між суб'єктом і об'єктом, як процес регламентації їх діяльності, спрямований на визначення порядку взаємодії ланок системи в інтересах досягнення найбільших результатів системи з найменшими витратами.

У той самий час, розглядаючи організацію як деяку властивість, що полягає в раціональному поєднанні й упорядкованості всіх елементів системи, необхідно пам'ятати, що організація – по-перше – це об'єкт; по-друге – це упорядкованість; по-третє – це діяльність.

У науковій літературі не досить чітко досліджено співвідношення управління і механізму діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин, що на сьогодні стають імперативом світової думки, якими є - міжнародні організації та міжнародні компанії.

Реалізація стратегії розвитку організації в умовах здійснення міжнародних економічних відносин може бути ефективно здійснена тільки з використанням відповідного організаційно-економічного забезпечення як на рівні міжнародної компанії, так і на рівні міжнародної організації. Комплексну систему управління діяльністю суб'єктів міжнародних економічних відносин наведено на рис. 1.

Рис. 1. Система управління діяльністю суб'єктів міжнародних економічних відносин

Ефективність діяльності міжнародної компанії залежить насамперед від правової системи, яка її контролює та регулює, ступеня досконалості охоплення сфер регулювання і ліберальності законодавства, що здійснюється насамперед через міжнародні організації. У зв'язку з цим зростає значення аналізу правового регулювання питань функціонування різних суб'єктів господарської діяльності, побудованих на взаємовідносинах, заснованих на законах міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації.

Як бачимо, організаційне оформлення процесів глобалізації проходить насамперед через створення та функціонування міжнародних компаній, але здійснення теоретичного дослідження сутності міжнародних компаній як різновиду міжнародних організацій вимагає відображення основних концепцій, що відображають категоріальний апарат, зміст та функції діяльності міжнародних організацій.

Поняття “міжнародна організація” міцно закріпилося в науковій і навіть повсякденній лексиці, але його вживання щоразу вимагає пояснення, оскільки в нього вкладається різний зміст. Під категоріальним понятійним апаратом у визначенні міжнародної організації на сучасному етапі розвитку слід розуміти:

- 1) засноване й діюче відповідно до міжнародного права об'єднання держав, що забезпечує їхню організаційно-правову єдність;
- 2) утворене в силу міждержавної угоди - установчого акту для досягнення проголошених цілей;
- 3) здійснює відповідно до правил організації функції й повноваження в міжнародних відносинах через свої органи й виступає у взаєминах з державами-членами, державами, що не є членами й іншими суб'єктами міжнародного спілкування від свого імені.

Отже, міжнародна організація - це об'єднання держав відповідно до міжнародного права й на основі міжнародної угоди для здійснення співробітництва в політичній, економічній, культурній, науково-технічній, правовій й іншій областях, що має необхідну для цього систему органів, права й обов'язки, похідні від прав й обов'язків держав в автономну волю, обсяг якої визначається волею держав-членів.

Генез розвитку міжнародних організацій та їх збільшення відповідно розвитку міжнародних економічних відносин ускладнює їх класифікацію і виокремлення типів організацій за якоюсь однією схемою [3]. Типологія міжнародних організацій відображає такі аспекти, за якими аналізується сутність діяльності організацій. Тобто, існують певні критерії визначення типу організації в залежності від того, в якому аспекті ми маємо намір розглядати їх діяльність.

На початку 21 століття налічується велика кількість міжнародних організацій, які вже вимірюються тисячами. Міждержавних організацій налічується понад сотні і їх кількість зростає щороку. Найбільш численними є неурядові міжнародні організації, яких налічується понад чотири тисячі та діяльність яких проходить та здійснюється перш за все через глобальні міжнародні компанії які стають імперативом у міжнародних економічних відносинах між країнами (рис. 2). Міжнародні неурядові організації в залежності від їх цілей та функцій можна розглядати, як: міжнародні об'єднання підприємців та міжнародні торговельні й промислові палати.

Організаційне оформлення сучасного етапу розвитку міжнародних економічних відносин процесів глобалізації проходить насамперед через створення та функціонування міжнародних компаній.

У світовій економічній літературі існує низка термінів для позначення компаній, що мають міжнародне виробництво на основі прямих іноземних інвестицій (багатонаціональні, міжнародні, транснаціональні, глобальні, наднаціональні, супернаціональні, інтернаціональні та ін.). Такі компанії зареєстровані в одній країні, але здійснюють виробництво та інші ділові операції в інших країнах.

